

ULUSAL VE ULUSLARARASI ÖRGÜTLER TARAFINDAN DESTEKLENEN SURİYELİ GÖÇMENLER

SYRIAN IMMIGRANTS SUPPORTED BY NATIONAL AND INTERNATIONAL ORGANIZERS

Doç. Dr. İbrahim MAZMAN

Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi,
ibrahimmazman5@yahoo.com,

Lale İZCİ

Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Doktora Öğrencisi, lale-izci@hotmail.com
, Kırıkkale/Türkiye

ÖZET

Son yıllarda Türkiye'nin dış politikasını büyük ölçüde Ortadoğu ülkelerinin biçimlendirdiği açıktır. Özellikle 2011'den bu yana Suriye'den Türkiye'ye göç eden insanların ve Ortadoğu topraklarının geleceği Türkiye'nin bugüne dek gündeminden düşmeyen en önemli konulardır. Suriye de devam eden iç ve dış karışıklıklar nedeniyle Suriyeli göçmenlerin ülkelerine dönme ihtimalleri her geçen gün zayıflamış ve sayısal olarak göç verilerine bakıldığında Suriyelilere yönelik insani, toplumsal, ekonomik ve siyasi desteğin sağlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bugün kamplarda veya kamplar dışında yaşayan Suriyeli göçmenler ya sosyal yardımlarla ya düşük ücretli işlerde ya da dilenerek daha birçok riskle karşılaşarak hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar.

Konuyla ilgili sürdürülen küresel politikalara bakıldığında diğer ulusların Suriyeli vatandaşlara yönelik açık kapı bırakmadıkları, Türkiye'nin ise bu vatandaşlar için adeta bir umut ışığı haline geldiğini görmekteyiz. Durum böyle olunca devam eden savaş ve kitlesel göç hareketleri neticesinde "Suriyeli vatandaşlar Türkiye'nin toplumsal kültür ve değerlerine nasıl uyum sağlayabilir?" sorusu gündeme gelmiştir.

Bu uyum sürecinde pek çok olumsuzlukla ve engellerle karşılaşan göçmenlere yönelik hem yerel kurum, kuruluş, sivil toplum örgütleri hem de uluslararası örgütler Suriyeli göçmenlerin sorunlarına yönelik çözüm arayışları içine girmişlerdir. Türkiye'nin yerel kuruluşları aracılığıyla yapmış oldukları yardımların yanı sıra uluslararası sivil toplum kuruluşları da maddi ve manevi olmak üzere pek çok konuda Suriyeli halkı Türkiye'de desteklemektedir. Bu kuruluşların, Suriyeli vatandaşları Türkiye'de destekleyerek Avrupa ülkelerine yayılmalarının önüne geçmek, İnsan Hakları kapsamında çalışmalarını sürdürmek, uluslararası alanda tanınmak, Suriyeliler hakkında araştırma projeleri yürütmek, bunların yanı sıra bilinen ve bilinmeyen daha pek çok amaçla çalışmalarını yürütüyor olabilirler.

Bu çalışmayla Türkiye'de Suriyeli vatandaşlara yönelik yapılan yardımların niteliğinin, ulusal kurumların yardımlarının ve uluslararası örgütlerin çalışmalarının neler olduğu detaylandırılacak olup, bu kuruluşların listesi çıkartılacaktır. Bu sayede ülkemizde bu konuda çalışma yürüten kuruluşlara genel bir çatı çizilmeye çalışılacaktır. Yine çalışma ülkemizde Suriyelilere yönelik yapılan yardımlarda aktif rol alan uluslar arası kaynaklardan haberdar olma, takip etme ve konuyla ilgili çalışmalara rehber olma niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Göçmenler, Ulusal ve Uluslararası Örgütler, Sosyal Yardımlar

ABSTRACT

In recent years, it is clear that the Turkey's foreign policy is majorly formalized by Middle Eastern countries. Especially, people who have emigrated from Syria to Turkey since 2011 and future of the Middle East lands is one of the most important issues of Turkey today. The likelihood of Syrian immigrants returning to their countries due to ongoing internal and external turmoil in Syria has weakened day by day and considering the numerical migration data, it is necessary to provide humanitarian, social, economic and political support for the Syrians. Today, Syrian immigrants who live outside the camps or in the villages are either begging or are begging with social benefits and they are trying to survive by facing many more risks.

When looking at the global policy carried out on the subject of other nations argue whether or open doors not for Syrian citizens whereas Turkey is indeed a glimmer of hope for those citizens. This is the case of the ongoing war and mass migration movements as a result of "how Syrian citizens can transduce the social culture and values of Turkey?" question has been raised.

In this adaptation process, local institutions, organizations, non-governmental organizations as well as international organizations have been searching for solutions to the problems of Syrian immigrants for who face many negativities and obstacles. Turkey's civil society as well as international aid organizations have supported through local organizations with many material and spiritual matters for Syrian people. These organizations may be working to stop Syrian citizens from spreading to European countries, to carry out their human rights studies, to be recognized internationally, to carry out research projects on Syrians, not but not least they may have many

other known and unknown purposes in Turkey.

The purpose of this study is to discuss the quality of the assistance to Syrian citizens, the aids of national institutions and the work of international organizations and a list of these organizations will be issued. Hence, we will try to form a general framework to the organizations that are working on this issue in our country. Furthermore, this study is also important to be aware of, follow up on and act as a guide to the relevant work on the international resources that are actively involved in the assistance to Syrians in our country.

Keywords: Syrian Immigrants, National and International Organizations, Social Assistance

1.GİRİŞ

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye giriş yaptığı günden bu güne onların yaşam koşullarının iyileştirilmesi, topluma adaptasyonlarının sağlanması, mülteci olmalarından dolayı ortaya çıkabilecek risklere karşı alınması gereken önlemler, maddi, manevi ve psiko-sosyal destekler başta olmak üzere daha pek çok sorun karşısında Suriyelileri korumak için Türkiye büyük çaba göstermiştir. Bugün birçok ülkenin merakla takip ettiği göç kriz süreci bitmiş olup Türkiye bu kriz sürecinde mültecilere sunmuş olduğu hizmetlerle başarısını tüm dünyaya duyurmuştur.

Afad koordinesinde kurulan Suriyeli misafirlere yönelik kamplar ve kamplardaki hizmetler eksikliklere rağmen dünyanın diğer ülkelerine kıyasla oldukça profesyonel ve iyi koşullarda hizmet verdiği uluslar arası raporlara da yansımaktadır. Bunun bir örneği de Küresel İnsani Yardım 2017 Raporu'na göre 6 milyar ABD dolarlık insani yardım yaparak 6,3 milyar dolarlık yardım yapan ABD'nin ardından en çok uluslararası insani yardım yapan ikinci ülke konumuna gelmiştir. En çok yardımı ise Suriyeli vatandaşlara yapmıştır (AFAD, 2017a). Elbette ki Suriyeli mültecilerin yaşadıkları sorunlar, tüm desteklere rağmen bitmiş değildir. 2018 yılına gelindiğinde de hala birçok alanda desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu sorunların giderilmesinde ve yeni oluşabilecek risklere karşı alınan önlemlerde bugüne kadar Türkiye'nin kamu kurumlarının sağladığı desteklerin yanı sıra ulusal sivil toplum örgütlerinin sağladığı desteklerde bir o kadar kayda değer niteliktedir.

Yine ulusal STK'ların yanı sıra uluslar arası sivil toplum örgütlerinin de yardım etme talepleri dikkatlerden kaçmayacak oranda yüksektir. Türkiye Suriyelilerin maddi ve psiko-sosyal ihtiyaçlarının giderilmesinde tek başına kaldıramayacağı bir sorumluluk altına girmiştir. Ancak bu sorumluluk yalnızca Türkiye'nin olmamakla birlikte küresel çapta bir hareketi ve organizasyonu zorunlu kılmaktadır. Ancak Türkiye bu konuda küresel çapta beklediği desteği bulamamıştır. Ancak 2014 yılı öncesinde uluslar arası STK'ların yardım etme taleplerini değerlendirmiştir. Güvenlik kaygılarından dolayı 2014 yılı öncesinde oldukça tedbirli davranarak az sayıda uluslar arası sivil toplum örgütünün Türkiye'de faaliyet göstermelerine izin verirken 2014'ten sonra Türkiye'deki Suriyelilerin sayısındaki artış ve yine hizmetlerin artan maliyetlerinden dolayı biraz daha ılımlı bir tavırla yabancı STK'ların Türkiye'de faaliyet göstermelerine izin vermeye başlamıştır.

Bugün pek çok ulusal ve uluslar arası STK Suriyeli vatandaşlara yönelik yardım faaliyetleri ve araştırma geliştirme çalışmaları yürütmektedir. Bu örgüt ve derneklerin sayısının ve faaliyetlerinin disiplinli bir şekilde takibi Suriyeli mültecilere güven ortamı oluşturmada ve Türkiye'nin mülteci krizini sağlıklı yönetmesinde oldukça önemlidir. Yine 2011 yılından bu yana Suriyeli mültecilere yönelik yapılan destekler oldukça nitelikli faaliyetler olup, bunların düzenli bir şekilde kaydının tutulması ve raporlanması bu sürecin nasıl yönetildiği ve hangi faaliyetlerin yapıldığı gibi veriler yeni planlamalarda rehberlik edecektir.

İşte bu gerekçelerle bu makalede Türkiye'de Suriyelilere yönelik yapılan ulusal ve uluslar arası yardımların bugünkü eriştiği mali rakamlara karşılaştırmalı bir şekilde değinilmiştir. Yine Türkiye'de faaliyet gösteren ulusal ve uluslar arası sivil toplum örgütlerinin sayısı ve hangi gerekçelerle Türkiye'de faaliyette bulduklarının sebepleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

2. SURİYELİ GÖÇMENLERİN TÜRKİYE'YE GİRİŞ TARİHÇESİ

Türkiye coğrafi konum itibarıyla pek çok ülkenin dünya üzerindeki ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel alışverişlerinin, insan göçlerinin ve geçişlerinin kavşağı niteliğinde bir ülkedir. Bu anlamda tarih boyunca Türkiye, pek çok amaçla yapılan göç hareketine tanık olmuştur. Ancak 2011 yılından bu

yana Türkiye'nin gündeminden düşmeyen son yılların en önemli göç hareketi kuşkusuz Suriyeli vatandaşların yapmış olduğu göç hareketidir.

2011 yılının Nisan ayı itibarıyla Suriye'de çıkan çatışma ortamı zorunluluktan kaynaklanan bir göç hareketini başlatmıştır. 2011 yılından itibaren Türkiye'ye yönelik göç hareketliliğinin başlamasını tetikleyen olayın 17 Aralık 2010 Tunus'ta bir gencin özgürlük ve demokrasi talebine karşılık bulamaması sonucu kendisini yakması olduğu söylenebilir. Bu olayın ardından insan hakları ve demokrasi talepleri sadece Tunus'ta değil, birçok diğer Ortadoğu ülkesinde kitlesel eylemlere ve çatışmalara dönüşmeye başlamıştır. "Arap Baharı" olarak adlandırılan bu süreçte ülkelerin vatandaşlarının kitlesel eylemleri, toplumsal hareketleri çoğu kez ilgili ülkelerin yönetimleri tarafından şiddetle bastırılmış. Bu süreçte en çok ses getiren olaylardan biri de Mısır'da tarihi bir devrim gerçekleşmiş ve 30 yıllık Hüsnü Mübarek iktidarı devrilmesi olmuştur. Yine en çetin ve uzun soluklu iç çatışmalar Suriye'de yaşanmış ve 400 binden fazla insan yaşamını kaybetmiştir. Durum bu olunca Suriyelilerin bu yardım çağrılarında Türkiye sağduyulu bir yaklaşım benimsemiştir. (Salur ve Erdoğan, 2017:305-306)

Suriyeli vatandaşların Türkiye topraklarına ilk girişı ise 29 Nisan 2011 tarihinde 250-300 Suriyelinin Suriye'deki iç savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınma talebinde bulunması üzerine 2009 yılında Türkiye ve Suriye'nin karşılıklı olarak vizeleri kaldırma kararı çerçevesinde mülteci krizine karşı "açık kapı" politikası benimsemesi ve Hatay'da mülteci kampları kurmasıyla başlamıştır (İhlamur ve Öner, 2014:43).

Türk yetkililerin aynı gün yaptığı açıklamada, gelenleri "misafir" olarak niteledi, zulüm ve savaştan kaçan bu "misafirler" için sınırların açık olduğunu ve öyle kalacağını, gelenlerin Türkiye'deki temel ihtiyaçlarının karşılanacağını ve kimsenin zorla geri gönderilmeyeceğini açıklamıştır. Uluslararası koruma ilkelerine ters düşmeyen bu politika, uluslararası toplumlar tarafından takdirle karşılandı. Ancak uluslararası toplumun Türkiye'nin bu cömert ve uluslararası yükümlülüklerini yerine getiren politikaları karşısında teklif ettiği yardımlar konusunda uluslar arası camiada, Türkiye'ye destek vermekten ziyade yalnızca teşekkür etmekle yetinilmiştir (İGAM, 2014:4-5).

Türkiye, Ekim 2011'den itibaren, Suriyeli "misafirlerini" İçişleri Bakanlığı 1994 Yönetmeliği'nin 10. maddesi gereğince "geçici koruma rejimi"ne aldığını ilan etmiştir. Geçici Koruma Rejimi asgari uluslararası standartlarla uyumlu olup, açık kapı politikası, misafirleri geri dönmeye zorlamama, bireysel statü belirlemenin yapılmaması, kamplarda barınma ve diğer temel hizmetlerin sunulması gibi ilkeleri içermektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) Suriyeli mültecilere yönelik uyguladığı bireysel kayıt ve statü belirleme sürecini durdurmasıyla Türkiye'de kamplarının kurulması ve koordinasyonunu Afet ve Acil Durum Koordinasyon Başkanlığı (AFAD) ve Kızılay tarafından yürütülmeye başlamıştır. Sığınmacıların kayıt işlemleri ve kimlik dağıtımını ise emniyet tarafından koordine edilmektedir. (İhlamur ve Öner, 2014:44)

AFAD verilerine göre; 30 Aralık 2013 tarihinde Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis, Malatya, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman, Mardin, Adana olmak üzere 10 ilin sınırları içerisindeki 15 çadırkent, 1 geçici kabul merkezi ve 6 konteyner kentte 210.358 Suriyeli bulunmaktaydı. Kamplar dışında, çeşitli illerde ise 450 bin civarında Suriyeli vatandaş kayıtlara geçmiştir. Kamplarda yaşanan bazı sorunlara ve eksiklere rağmen uluslar arası kuruluşların raporlamalarında Türkiye'deki kampların diğer ülkelere oranla kamplarda sunulan hizmetlerin diğer ülkelerdeki kamplara oranla çok iyi koşullarda olduğunu belirtmişlerdir. Kamplarda sığınmacıların barınma, yemek gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra, eğitim, danışmanlık ve sağlık hizmetleri gibi temel hizmetler sunulmaktadır. (İhlamur ve Öner, 2014:44)

3. BUGÜNKÜ DURUM

Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün 2016 yılı göç raporlarına göre, 2016 yıl sonu itibarıyla geçici koruma altına alınan Suriyeli vatandaşların biyometrik kayıt sayıları 2.834.441 olmuştur. (GİGM, 2017)

2016 yılı sonu itibariyle kayıt altına alınan Suriyeli yabancıların cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde; 2.834.441 Suriyeli yabancıların 1.323.054'ünün kadın, 1.511.387'sinin erkek olduğu görülmüştür. (GİGM, 2017)

Yine Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 2016 yılı göç raporlarına göre; Türkiye'de ikamet izni bulunan Suriyeli sayısı bugün 48.738'e olarak kayıtlara geçmiştir. Kısa dönem ikamet izni bulunan Suriyeli sayısı ise 33.247 kişi, 2016 yılında Türkiye'de aile ikamet izni ile bulunan Suriyeli sayısı 4.813 kişi bulunmaktadır. 2016 yılında yakalanan düzensiz göçmen sayısı içerisinde Suriye vatandaşları 69.755 kişi ile ilk sırada yer almıştır. (GİGM, 2017)

2018 yılı 13.03.2018 tarihli AFAD'ın Barınma Merkezlerinde Son Durum" raporu ise aşağıdaki gibidir:

Tablo-1: AFAD- Geçici Barınma Merkezleri

GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ

ÜLKEMİZDEKİ TOPLAM SURIYELİ SAYISI *		3.547.194		
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ TOPLAM MEVCUDU		234.062		
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİNDE BULUNAN SURIYELİ SAYISI		227.940		
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİNDE BULUNAN IRAKLI SAYISI		6.122		
İL	GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ	BARINMA TİPİ	GBM MEVCUDU	TOPLAM MEVCUT
HATAY	Altınözü Konteynerkenti	2.056 konteyner	8.289 Suriyeli	17.425
	Yayladağı Konteynerkenti	776 konteyner 32 betonarme bölme	4.088 Suriyeli	
	Apaydın Konteynerkenti	1.181 konteyner	5.048 Suriyeli	
	Güveççi Çadırkenti	824 çadır	0 Suriyeli	
GAZİANTEP	İslahiye Çadırkenti	1.552 çadır	6.004 Suriyeli	23.982
	Karkamış Çadırkenti	1.578 çadır	5.359 Suriyeli	
	Nizip 1 Çadırkenti	1.873 çadır	8.787 Suriyeli	
	Nizip 2 Konteynerkenti	908 konteyner	3.832 Suriyeli	
ŞANLIURFA	Ceylanpınar Çadırkenti	4.972 çadır	20.206 Suriyeli	81.314
	Akçakale Çadırkenti	6.555 çadır	24.805 Suriyeli	
	Harran Konteynerkenti	2.069 konteyner	11.075 Suriyeli	
	Suruç Çadırkenti	7.028 çadır	25.228 Suriyeli	
KİLİS	Öncüpınar Konteynerkenti	3.089 konteyner	11.597 Suriyeli	25.121
	Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti	3.586 konteyner	13.524 Suriyeli	
MARDİN	Midyat Çadırkenti	1.080 çadır	2.763 Suriyeli	4.035
			1.272 Iraklı	
KAHRAMANMARAŞ	Merkez Konteynerkenti	5.004 konteyner	17.158 Suriyeli	22.008
			4.850 Iraklı	
OSMANİYE	Cevdetiye Konteynerkenti	3.352 konteyner	14.200 Suriyeli	14.667
	Düziçi Konteynerkenti	750 konteyner	467 Suriyeli	
ADİYAMAN	Merkez Çadırkenti	2.302 çadır	9.094 Suriyeli	9.094
ADANA	Sarıçam Konteynerkenti	6.136 konteyner	26.973 Suriyeli	26.973
MALATYA	Beydağı Konteynerkenti	1.977 konteyner	9.443 Suriyeli	9.443
		27.796 çadır ve betonarme bölme (103.518 kişi, %44,2)	Suriyeli	227.940
TOPLAM		30.884 konteyner (130.544 kişi, %55,8)	Iraklı	6.122
		58.680 toplam	Toplam	234.062

Kynk: AFAD 13.03.2018 "Barınma Merkezlerinde Son Durum"

https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/13_03_2018_Suriye_GBM_Bilgi_Notu.pdf Erişim:20.03.2018

Kamplardan sorumlu AFAD personeli ve yerel idareciler meselenin zaman zaman insanın tahammül sınırlarını zorlayan doğasına rağmen insanüstü bir çaba ve sabırla görevlerini yerine getirdiğini vurgulamak gerekmektedir. Kamplar başta BM olmak üzere, Sınır Tanımayan Doktorlar (Medecins Sans Frontieres) ve Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı gibi çok sayıda uluslararası yardım ajansının yanı sıra, sık sık üst düzey yabancı ülke temsilcilerinin ziyaretlerine de sahne olmaktadır. (Güçer vd; 2013:20)

Yaşanan tüm zorluklara rağmen AFAD, Suriyeli misafirlerin Türkiye'ye giriş yaptığı günden itibaren Suriyeli vatandaşlarla titizlikle ilgilenen ve dünyanın takdirini alan bir kamu kurumudur. AFAD her ay düzenli olarak resmi sitesinde Suriyeli vatandaşların geçici kamplardaki son durumu ile ilgili yaptığı yayınlarla bilgi vermektedir.

4. SURIYELİLERE YARDIM YAPAN KAYNAKLAR

Suriyeliler Türkiye'ye giriş yapalı yedi yıl olmuştur ve yedi yıl boyunca çeşitli kamu, kurumları, ulusal sivil toplum örgütleri, uluslar arası sivil toplum örgütleri ve Türk vatandaşlar destekleriyle Suriyeli vatandaşların sorunlarına çözüm bulmaya çalışmışlardır. Bu destek birimlerini başlıklar altında sınıflayacak olursak; Suriyeli mültecilerle çalışan tüm kamu kurumları, siyasi ideolojik çizgiler boyunca faaliyet gösteren devlet dışı gruplar, hak temelli gruplar, insani hizmet sağlayıcıları, inanç temelli gruplar, işçi sendikaları, dayanışma grupları, gönüllü girişimciler, Suriyeli girişimler, yabancı kolektifler ve kişiler bugün hala Suriyeli göçmenlere yönelik sosyal destek programlarıyla aktif bir şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir. (Mackreath ve Sağnıç, 2017:10)

Bu destek kaynaklarının kimi ihtiyaç temelli faaliyetlerini sürdürürken kimi hak temelli faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu iki sivil toplum kuruluşlarının yürüttükleri faaliyetler her ne kadar kuruluş amacı olarak birbirlerinden farklılık gösterebilir de Suriyeli göçmenlerin ülkeye geliş biçimleri ve içinde buldukları kritik süreç bu iki farklı sivil toplum kuruluşlarının iç içe geçmelerine ve her iki amaç doğrultusunda faaliyet göstermelerine sebebiyet vermiştir. Bu iki sivil toplum kuruluşları arasındaki farklılığa bakacak olursak;

“İhtiyaç temelli” kuruluşlar genellikle gıda, barınma, eğitim ve sağlık gibi maddi yardımlar sağlamaya odaklanırken, “Hak temelli” olanlar Suriyelilerin yasal haklarının ifası, güçlendirilmeleri ile yoksulluk ve yoksunluk döngüsünü kırabilme becerileri gibi haklarını savunmaya odaklanır. (Mackreath ve Sağnıç, 2017:12)

“Hak temelli” yaklaşım, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (BMİHYK) tarafından tanımlandığı üzere şu kurucu unsurlara işaret eder: 1) haklarla bağlantı 2) hesap verebilirlik 3) güçlendirme 4) katılım 5) ayrımcılığın önlenmesi ve savunmasız gruplara ihtimam. Buradan hareketle, ‘hak temelli’ bir yaklaşım, mülteciyi kendini güvende hissederek geleceğini belirleyecek kadar güçlendirilmiş bir aktör olarak değerlendirir. (Mackreath ve Sağnıç, 2017:12)

Suriyelilerin ülkeye girişinden sonra kurulan birçok sivil toplum örgütü ve yardım kuruluşları sosyal hizmetler yönünde yardım yapmaya odaklanmıştır. Aynı zamanda, ülkedeki Suriyelilerin varlığına yanıt verebilmek ve sorunlarına yönelik çözüm odaklı hareket edebilmek için faaliyet merkezlerini ve amaçlarını değiştiren ulusal STK'larda mevcuttur. Sosyal hizmetler; dil sınıfları, psiko-sosyal danışmanlık, hizmetlere erişim hakkında bilgi paylaşımı, kadın grupları, istihdamın nasıl bulunacağı bilgisi ve hukuki yardımları içermektedir. Bu destekler, hem “hak temelli” hem “ihtiyaç temelli” hizmetlere dayalı yardımlar çizgisinde faaliyet göstermektedir. (Mackreath ve Sağnıç, 2017:22)

5. ULUSAL YARDIM KAYNAKLARI

Bugüne kadar Türkiye'nin karşılaştığı bu en büyük mülteci krizinde devletin imkânlarının çok büyük bir kısmı 10 ildeki 22 Kampta yaşayan Suriyeli mülteciler için kullanılmaktadır. Kentlerde yaşayan yarım milyon mültecinin hayata tutunmasında ise en büyük destek ise sivil toplum kuruluşlarından gelmektedir. Devletin ve uluslararası kuruluşların boş bıraktıkları alanı ulusal STK'lar doldurarak Suriyeli vatandaşların mağduriyet yaşadıkları konularda destek olamaya çalışmaktadırlar. (İGAM, 2014:12)

Sivil toplum örgütlerinin, Suriyelilerin kitleler halinde Türkiye'ye girişinden bugüne kadar geçen sürede sayılarındaki artışta dikkatlerden kaçmaması gereken önemli bir husustur. 2011 yılında ülkemizde 88.646 olan dernek sayısı, 2016 yılında Türkiye genelinde aktif 109.482 dernek sayısına (yüzde 19 oranında bir artış) ulaşmıştır. Yine Gaziantep ve Şanlıurfa'daki dernek sayısındaki değişim ise en belirginidir. Gaziantep'teki derneklerin sayısı 2011'de 1.148 iken, 2016'da 1.870'e (yüzde 38,6 oranında bir artış ile) yükselmiştir. Şanlıurfa'da 2011 yılında 679 olan sayı 2016 yılında 1.100'e (yüzde 38,3 oranında bir artış ile) çıkmıştır. (Mackreath ve Sağnıç, 2017:22)

Tablo- 2: Sivil Toplum Örgütlerinin 2011-2016 Yılları Arasındaki Artış Miktarı

	2011	2016	%
Türkiye	88.646	109.482	19
Gaziantep	1.148	1.870	38,6
Şanlıurfa	679	1.100	38,3

Kaynak: Mackreath ve Sağınç, 2017:22

Türkiye de Suriyeli misafirlerin en çok buldukları şehirlerin Gaziantep ve Şanlıurfa olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu illerdeki STK sayısındaki artışının da yine Suriyeli vatandaşlara yönelik yardım yapan dernekler olması tesadüf değildir.

Yine Türkiye artan bu STK'larının yanı sıra 21 bakanlık, Başbakanlığa bağlı AFAD ve bakanlıklara bağlı "Tüzel Kişiliğe" sahip kuruluşlar, belediyeler, sendikalar ve gönüllü vatandaşlarıyla aralıksız yardımlarını sürdürmektedir. Yine bu kamu kurumları gerek maddi, manevi, hukuki desteklerle, gerekse topluma sosyal uyum çalışmalarıyla sosyolojik ve psikolojik desteklerle Suriyeli misafirlerin güven ortamında yaşamaları için üstün çaba sarf etmektedirler.

6. ULUSAL YARDIMLAR

Ulusal yardımların Suriyeli vatandaşlara ulaştırılmasında tüm kamu kurumlarının ve ulusal STK'ların yanı sıra özellikle AFAD'ın önemi büyüktür. Türkiye her yıl kamu kurumlarına sadece Suriyeliler için harcanmak üzere belli bir miktar bütçe ayırırken AFAD ise kamplarda, kamp dışında ve hatta sınır ötesine yardımları ulaştırmada etkin bir rol almıştır.

AFAD, yardımlarını Suriye içine Türk Kızılayı ve İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH) desteğiyle dağıtmaktadır. Bu yardım, önce tampon bölgelere getirilmekte, ardından da Suriyeli gruplar tarafından iç bölgelere ulaştırılmaktadır. İHH, bu yardımların sadece Suriye tarafındaki geçici IDP kamplarına değil, Suriye içerisindeki daha derin alanlara transferinde de kritik rol oynamaktadır. Ek olarak, sayıları bilinmeyen aracısız (bilateral donor) bağışçılar, uluslararası sivil toplum kuruluşları, muhalif güçler ve diğer aktörler de sınır ötesi destek sağlamaktadırlar. Bütün bu gruplar Suriye'den yerel partnerlerle çalışmaktadır. Dikkatlerden kaçmayan bir diğer durum ise ister Türk ya da Arap, isterse de uluslararası menşeli olsun, Suriye'de çalışan farklı organizasyonlar arasındaki işbirliği ve koordinasyon eksikliğidir. Bu kuruluşların çoğu bağımsız çalışmak istemekte ve diğer organizasyonların ülke içerisindeki faaliyetlerinden habersiz hareket etmektedirler. (Dinçer, 2013:28-29)

Türkiye'nin yerel kaynaklarla 2011-2015 yılları arasında kamu kurumları aracılığıyla Suriyelilere yaptığı yardımlar ise aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır. 2011-2015 yılları arasında yaptığı harcamaların toplamda 1.451.000.000 TL olduğu bilinmektedir.

Tablo -3: Türkiye'deki Bakanlık ve Diğer Kamu Kurumlarının Suriyeliler İçin Yaptığı Harcamalar

Türkiye'deki Bakanlık Ve Diğer Kamu Kurumlarının Suriyeliler İçin Yaptığı Harcamalar		
2015 Yılı Bütçesi		
Maliye Bakanlığı	1.136.983.000	2015
Hazine Müsteşarlığı	71.292.000	2015
Milli Eğitim Bakanlığı	46.243.000	2015
Milli Savunma Bakanlığı	32.102.000	2015
Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	30.725.000	2015
Ara Toplam	1.315.000.000	2015
2011 – 2015 Harcamaları		
Ulaştırma, Denizcilik Haberleşme Bakanlığı	21.689.000	2011-2015
Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	18.400.000	2011-2015
Tarım Gıda Hayvancılık Bakanlığı	14.793.000	2011-2015
Emniyet Genel Müdürlüğü	12.174.000	2011-2015
Orman Ve Su İşleri Bakanlığı	11.973.000	2011-2015
Kamu Hastaneleri Kurumu	9.876.000	2011-2015
İçişleri Bakanlığı	9.443.000	2011-2015

Adalet Bakanlığı	8.029.000	2011-2015
Halk Sağlığı Kurumu	7.643.000	2011-2015
Gençlik Ve Spor Bakanlığı	7.275.000	2011-2015
Jandarma Genel Komutanlığı	7.089.000	2011-2015
Sağlık Bakanlığı	3.706.000	2011-2015
Diyanet İşleri Bakanlığı	3.447.000	2011-2015
Bilim Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı	3.327.000	2011-2015
Kültür Ve Turizm Bakanlığı	2.691.000	2011-2015
AFAD Başkanlığı	2.573.000	2011-2015
Ara Toplam	140.000.000	2011-2015
Toplam	1.451.000.000	2011-2015

Kynk: (Erdoğan ve Ünver, 2015:39)

Yukarıda belirtilen kamu kurumlarından AFAD'ın Suriyeli vatandaşların Türkiye'ye giriş yaptıkları gündən itibaren bu göç sürecinde ayrıca önemli bir yeri ve misyonu vardır. Valilikler bünyesindeki aylık AFAD toplantıları, farklı aktörler tarafından önemli ve faydalı olarak değerlendirilmektedir. AFAD ile başta İslam Dünyası STK'ları Birliği dahil olmak üzere 63 ülkeden toplam 300'ün üzerinde üye kuruluşun yer aldığı İnsani Yardım Platformu arasındaki beşinci toplantıda, "Afet Yönetim Planı çerçevesinde AFAD ve STK'lar tek bir merkezden çalışacak. AFAD'ın koordinasyonu altında araştırmalar yapıldıktan sonra, yardımları daha hızlı ve daha iyi dağıtmak için her kurum ve kuruluşun sorumluluk alanları belirlenecek" diye ifade edilmiştir. Sistem, Elektronik Yardım Dağıtım Sistemi (EYDAS) olarak bilinmektedir. AFAD'ın oluşturduğu bu sistem "veren el ile alan el arasındaki köprü" olarak tanımlanmaktadır. Sistemin amacı, STK'lar tarafından dağıtılan yardımı belgelemek, koordine etmek, izlemek ve yönetmektir. (Mackreath ve Sağnıç, 2017:52-53)

Türkiye'nin 2011-2018 yılları arasında daha doğru bir ifadeyle bugüne kadar Suriyeli mülteciler için harcadığı toplam maliyet ise Türkiye Büyük Millet Meclisinin İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan raporda açıklanmıştır. Rapora göre; sayıları 3,4 milyonu bulan geçici koruma altındaki Suriyeliler için 30 milyar dolarlık bir harcama yapılmıştır. Bu harcamaların bir kısmı doğrudan faturalandırılan hizmetlerken, bir kısmı da doğrudan faturalandırılması mümkün olmayan hizmetlerin maliyetidir. (TBMM, 2018: 269)

OECD yaptığı maliyetlendirmede, Türkiye'de bir öğrencinin kişi başına yıllık eğitim harcamasını 3.000 dolar, bir ferдин kişi başına yıllık sağlık harcamasını ise yaklaşık 1.000 dolar olarak hesaplamaktadır. 3milyon üzerindeki Suriyelilere ve 600 bin Suriyeli öğrenciye eğitim ve sağlık hizmetleri sunulmaktadır.

3.000 dolar X 600.000 öğrenci X 4 Yıl = 7.2 milyar dolar eğitim için

1.000 dolar X 3.000.000 Suriyeli X 4 Yıl = 12 milyar dolar sağlık için

6 yıllık bir süreç yerine ortalama 4 yıllık bir süreç bile hesaba alındığında yalnızca sağlık ve eğitim harcamalarının 19.2 milyar doları yani 70 milyar Türk Lirasını aşmış olduğu görülmektedir. (TBMM, 2018: 270)

7. ULUSLARARASI YARDIM KURULUŞLARI

Suriyeli vatandaşlar Türkiye'ye girdikten buyana pek çok toplum merakla bu mülteci krizinin sürecini takip etmiş, Türkiye'nin bu süreci nasıl yöneteceği konusunda dikkatlerini Türkiye üzerine çevirmişlerdir. Bu amaçla süreçten haberdar olmak isteyen veya kuruluş amaçları nihai temelde insani yardımlar olan birçok ülkeden sivil toplum örgütü gerek Suriyelilere maddi destekte bulunmak gerekse bilimsel araştırmalar yapmak amacıyla Türkiye'de çalışmalar yürütmek maksadıyla başvuruda bulunmuşlardır.

Türkiye'ye sığınan mülteci konusunda göç veren ülke ve göç alan ülke arasında en önemli faktörün ekonomi olduğu bir gerçektir. Türkiye yedi yılda Suriye'den gelen mültecilere çok büyük miktarlarda paralar harcamış ve sosyal uyumları konusunda büyük uğraşlar vermiştir. Uluslar arası kuruluşlarda medyada dünya çapında yankı bulan bu trajik durumun etkilerini azaltmak amaçlı önemli ölçüde katkılarda bulunmuşlardır (Öztürk ve Çoltu, 2017:349).

Uluslararası STK'ların Türkiye'de çalışma yapabilmesi ve mülteci krizine katkıda bulunabilmesi için öncelikle hükümetten çalışma izni almak zorundadırlar. Dernekler yasası gereğince Türkiye'de faaliyet göstermek isteyen Uluslararası STK'ların İçişleri Bakanlığı'na müracaat etmeleri gerekmektedir. İçişleri Bakanlığı, başta Dışişleri Bakanlığı olmak üzere çoğunluğu güvenlik birimi olan çeşitli devlet kuruluşundan söz konusu uluslar arası STK hakkında görüş ve tavsiye istemektedir. Görüşü istenen Uluslararası STK'nın geçmişte Türkiye hakkındaki olumsuz bir beyanı olmaması gerekmektedir. STK'nın olumsuz bir görüşte bulunması iznin reddedilme nedenleri arasında bulunmaktadır. Ayrıca, izin almadan, üyelerini turist pasaportuyla Türkiye'ye göndererek "kayıt dışı" faaliyet gösterdiği tespit edilen STK'ların izin talepleri de ret nedenleri arasındadır. Buna karşılık yaklaşık 80 kadar uluslararası STK'nın temsilcilerinin sınır illerinde çalışma yürüttüğü belirtilmiştir. İzin talebi reddedilen ya da beklemede ve incelemede olan birçok uluslararası STK, yerel-ulusal STK'larla işbirliği yaparak, daha doğrusu onların adı altında mültecilere yardım yapmaya çalışmışlardır. (İGAM, 2014:17)

Mevcut durumda birçok Uluslararası STK, ulusal STK'lerle işbirliği şemsiyesi altında ve turistik vize ile giriş yapmış elemanları kanalıyla sessiz faaliyette bulunduğu tespit edilmiştir. (İGAM, 2014:21) Durum böyle olunca yetkililer 2013 ortalarına kadar oldukça sıkı bir denetim ile uluslar arası STK'lardan yalnızca 10 tanesine Türkiye'de çalışma yapması konusunda izin vermiştir.

Tablo-4: Çalışma İzni Verilen Uluslar Arası STK'lar - 2013- Dış İşleri Bakanlığı

ÇALIŞMA İZİNİ VERİLEN ULUSLAR ARASI STÖ'LER
1- Danimarka Mülteci Konseyi (Danish Refugee Council)
2- International Medical Corps (IMC)
3- Mercy Corps
4- International Rescue Committee
5- CARE (Cooperative For Assistance and Relief Everywhere)
6- Concern Worldwide
7- Medical Emergency Relief International (MERLIN)
8- Deutsche Welth Hungerhilfe
9- Save the Children
10- GOAL

Kaynak: (İGAM, 2014:26)

2013'ortalarından itibaren ise devletin Uluslararası STK'ların çalışmaları konusuna karşı tutumunda tedbirci bir yumuşama olduğu gözlemleniyor. Yetkililer "Uluslararası STÖ'lerin çalışmasına sıcak bakıyoruz. Ama bu konuda kontrollü olacağız. Bir STK enflasyonu kesinlikle arzu etmiyoruz" açıklamasını yaparak daha ılımlı ve kontrollü bir şekilde başvurulara olumlu yanıt vermeye başlamıştır. (İGAM, 2014:17)

Türk hükümeti herhangi bir uluslar arası STK'nın 2014 yılı öncesine kadar ülkede faaliyette bulunmasına izin vermek konusunda kaygı duyarak hareket etmiştir. 2013 yılının sonuna kadar sadece 10 ila 12 STK'nın kayıt yaptırmasına izin verilmiştir. Çeşitli kaygılarla kayıt başvurularının Türk hükümeti tarafından reddedildiği pek çok vaka yaşanmıştır. Özellikle 2015 yazında Akdeniz'deki boğulma vakaları kamuoyunda fazlaca yer almasından sonra Türkiye'deki Suriyelilere yönelik uluslar arası STK'ların yardım etme çabası daha da artmıştır. Sınır Tanımayan Doktorlar (MSF), Norveç Mülteci Konseyi ve Norwegian's People's Aid gibi diğer Uluslar arası STK'lara, Türkiye'de 7 Haziran 2015 tarihinde gerçekleştirilen parlamento seçimleri nedeniyle izin verilmiştir. Haziran 2015 ile beraber Türk hükümetinin afet ajansı AFAD'ın acil durum uzmanı Kaan Yıldız'a göre, Türkiye'de Suriye üzerine çalışan toplam uluslararası STK'ların sayısı 42 ulaşmıştır. Hükümet,

o tarihten itibaren faaliyetleri üzerindeki kısıtlamaları yumuşatsa da STK'ların eylem ve faaliyetlerinde bir tür denetim uygulamaya çalışmaktadır. (Mackreath ve Sağnıç, 2017:21-41)

2017 yılı Aralık itibariyle ise Türkiye'de 270 olan aktif STK sayısını UNHCR Suriyelilere yönelik yapılan harcamaları, ihtiyaçları ve çalışmaları bildirirken açıklamıştır.

“Geride bıraktığımız yıllarda donörlerce sağlanan destek cömerti fakat daha fazlasına ihtiyaç var. Geçen yıl Aralık'ta Birleşmiş Milletler kuruluşları ve yaklaşık 270 STK ortak, hem mültecileri hem de onlara ev sahipliği yapan halkı desteklemek için 4,4 milyar ABD Doları değerindeki 2018 Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP)'nin lansmanını gerçekleştirdi. Fakat, ihtiyaçlar ve mevcut kaynaklar arasındaki açıklık hala yüksek. 2017 yılında bu uluslararası yardım planına gereken fonun yalnızca yarısı sağlandı.”

(UNHCR,2018www.unhcr.org/tr/19009-syria-conflict-7-years-colossal-human-tragedy.html erişim 20.03.2018).

Uluslar arası sivil toplum örgütlerinin Suriyeli vatandaşları Türkiye'de desteklemelerinin nedenleri çeşitli olmakla birlikte en temelde STK'ların kuruluş amaçları doğrultusunda insani yardımları dünyanın her yerine, ihtiyacı olan ve her milletten vatandaşa ulaştırabilmektir. Bir diğer gerekçe ise Suriyeli vatandaşlar için batı ülkelerinin bir kurtuluş olarak görülmesi ve kaçak yollarla Avrupa'ya geçerken can ve mal kaybına uğramalarının önüne geçmek. Bu gerekçeyle STK'lar Suriyelilerin buldukları en güvenli bölgeye yani Türkiye'ye yardımlarını ulaştırarak Avrupa'ya dağılmalarının ve bu süreçte yıllarca biriktirdikleri mallarını ve en nihayetinde canlarını kaybetme riskini asgariye indirdiklerini belirtmektedir.

Avrupa'ya doğru göç: Birçok Suriyeli Türkiye'ye geldikten sonra hayatta kalmaya çalıştıktan sonra, çok sayıda kişi Avrupa'ya geçme kararını veriyor. Deniz yoluyla Yunanistan'a tehlikeli bir yolculuk yaparlar ya da Balkanlar'a girerler, çoğu zaman insan kaçakçılarına ödemek için birikimlerini harcarlar. 20 Mart 2016 tarihinde yürürlüğe giren AB-Türkiye Anlaşması , Yunanistan'daki mülteci ve göçmenlerin Türkiye'ye geri gönderilmesine yol açmıştır. (NRC, 2018)

Kriz sırasında yerinden olmuş ve korunmasız kişilerin haklarını korumak için çalışmak, temasıyla uluslar arası yardım ağı oluşturan Norwegian Refugee Council'in (NRC) resmi sitesinde yapılan açıklamada bu gerekçeleri destekler niteliktedir.

8. ULUSLARARASI YARDIMLAR

Türkiye Suriyeli vatandaşların ülkeye giriş tarihinden itibaren bu krizin getireceği tüm risklerle baş edebilme ve Suriyelilerin topluma entegrasyonu konusunda tüm kamu kurumları ve Türk STK'larıyla oldukça başarılı bir süreç yönetmiştir. Bu başarılı sürecin sağlıklı yürütülmesinde mutlaka uluslar arası STK'ların katkıları yadsınmaz. Türkiye uluslararası koordinasyon ve işbirliğiyle bu krizle mücadele etmek durumundadır.

Ayrıca Türkiye küresel boyutta uluslararası bir dayanışmayı harekete geçirmiş durumdadır. Mülteciler ve beraberindeki insani kriz, sadece Türkiye'nin sorumluluğunda değil, bu tartışmasız uluslararası bir sorun haline almıştır. Ancak Türkiye'ye göre, bu dayanışma düzeyi, arzulanan seviyenin çok gerisindedir. Ayrıca hükümet hem diğer bölgesel yönetimlerle hem de BM'den BMMYK, UNICEF ve WFP gibi uzmanlaşmış kurumlara kadar geniş yelpazede yer alan hükümetler arası kuruluşlarla koalisyonlar kurmaya da ihtiyaç duymaktadır. (Dinçer vd, 2013:42)

Ancak ne yazık ki tüm bu koalisyon ve işbirliğine rağmen hala Türkiye'deki Suriyeliler için dünya çapında talep edilen ekonomik destek beklenen rakamların çok altındadır. Türkiye her geçen gün insani ve ekonomik maliyeti artan Suriyeli vatandaşlara ev sahipliği yaparken, uluslararası aktörler soruna sınırlı oranda katkı sağlamaktadır. BM'nin, AB ve diğer aktörleri bu konuda daha fazla sorumluk almaya yönelik çağrılarını beklenen seviyede karşılık bulmamaktadır. 2014 yılında Suriye operasyonları için 6,5 milyar dolar yardım çağrısında bulunan BM'nin bu talebi, ancak yüzde 30 düzeyinde karşılık bulmuştur. (Kap, 2014:34)

9. SONUÇ

Suriyeli vatandaşların Türkiye'ye sığınmalarının üstünden yedi yıl geçmiştir ve bugüne kadar Türkiye tüm kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve Türk gönüllü vatandaşlarıyla Suriyeli misafirlerin sorunlarına çözümler bulmaya çalışmıştır. Eğitim, sağlık, sosyal ve hukuki hemen her alanda sağladığı hizmetler ve oluşturmuş olduğu yardım ağıyla tüm dünyaya örnek bir duruş sergilemiştir. Türkiye genelinde bu göç krizinin olumsuz sonuçlarıyla mücadele etmek ve ülkenin olumsuz olarak etkilenmesini önlemek amacıyla 2011 yılından bu yana bir çok yeni ulusal STK kurulurken, bir çok ulusal STK'da kuruluş ve faaliyet amacını değiştirerek bu alanda yararlı çalışmalar yapmışlardır ve yapmaya devam etmektedirler. Uluslar arası STK'lar da aynı şekilde gerek kuruluş amaçları gereği dünya çapında yardım faaliyetlerini aktif bir şekilde uygularken bu yardımlardan Türkiye'deki Suriyelilerin de yararlanmalarını sağlamak, araştırmalar yapmak, güvenli oldukları yerlerde destekleyerek batıya dağılmalarının önüne geçmek veya göç ederken can ve mal kaybı yaşamalarının önüne geçmek amacıyla İç işleri Bakanlığına başvurumaktadırlar. Uygun görüş verilmesi halinde Türkiye sınırları içerisinde yardım faaliyetlerini yürütebilmektedir. Belirli yıl aralıklarıyla artan başvurular için ilk zamanlar daha temkinli yaklaşılırken son yıllarda biraz daha ılımlı bir yaklaşımla uluslar arası STK'ların Türkiye sınırlarında çalışmalar yapmalarının önü açılmıştır.

Bugün yaklaşık 270 STK'nın Türkiye sınırlarında yalnızca Suriyelilere yönelik yardım çalışmaları yaptığı bilinmektedir. Ancak ne yazıkki bu STK'ların tam listesi ve Suriyelilere yönelik faaliyetlerinin bir raporlaması bulunmamaktadır. Bu STK'lar birbirlerinden habersiz ve koordinesiz hareket etmektedirler. Hem uluslar arası STK'ların hem de ulusal STK'ların yürüttükleri faaliyetlerin takibi, yapılan yardımların miktarı, yardımların amaçları ve yararlanıcıları ve daha pek çok gerekçe bu STK'ların bir çatı altında çalışmalar yapmasını zorunlu kılmaktadır. Suriyeli misafirler için güvenli yaşam alanlarının oluşturularak, onların geleceklerine dair sağlıklı planlamalar yapılması büyük bir organizasyon aracılığıyla mümkün görünmektedir. Bu güven ortamını zedeleyecek her hangi bir faaliyet veya yaklaşım yardım yapan bir ülkenin temsilcisi olarak nitelenen STK'ların ve Türkiye'nin itibarı için oldukça önemlidir. Yine bunca yapılan yardımların bir maliyet analizinin sağlıklıca çıkarılması için düzenli bir raporlama birimine ihtiyaç duyulmaktadır. Ülke çapında ulusal ve uluslar arası pek çok yardım STK'ların kendilerinin takip ettikleri istatistiksel verilerinden elde edilmektedir. Ancak pek çok STK yaptıkları yardım çalışmalarının istatistikini tutmamaktadır. Bu yardımların verilerinin çıkarılması, gelecekte yapılacak planlamaların sağlıklı yürütülmesi ve yardımların sağlıklı dağıtılması için oldukça önemlidir.

İşte bu gerekçelerle Türkiye'de Suriyeli vatandaşlara yapılan yardımların verilerinin elde edilmesini sağlamak, çalışma yapan STK'ları doğru yönlendirmek ve disiplinli bir şekilde takiplerini yapabilmek amacıyla bir merkeze ve bu merkez tarafından tutulması gereken resmi verilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Suriyelilere kamp içinde, kamp dışında veya sınır ötesinde yardımlarını ulaştıran bilinen STK'ların bir interaktif ağ haritası Melih Cılga tarafından 30 Ekim 2015, tarihinde "Suriyeli Mülteciler İçin Çalışan STK'ların İnteraktif Ağ Haritası-Devletin Boşluğunu STK'lar Doldurdu" başlığıyla oluşturulmuştur. Edinilen bilgiler ışığında bu alanda çalışma yapmak isteyenlere rehberlik etmesi amacıyla Suriyelilere yönelik yardım ve araştırma faaliyetlerinde bulunan ulusal ve uluslar arası STK'ların aşağıdaki listesi oluşturulmuştur. Bu konuda yürütülen akademik çalışmaların azlığından dolayı listedeki bilgiler çoğunlukla Cılga tarafından oluşturulan listeden ve STK'ların resmi sitelerinden edinilmeye çalışılmıştır.

Tablo-5: Suriyelilere Yardım Yapan Ulusal ve Uluslar Arası STK'lar

	STK	FAALİYET	KAYITLI OLDUĞU ÜLKE
1	Goethe Institut İstanbul	Ücretsiz Almanca dil kursları sunuyor. Ayrıca, İstanbul'da yaşayan Suriyeliler için çeşitli kültür sanat etkinlikleri	Almanya

		düzenleniyor:Mavi Kalem Derneği ile birlikte Suriyeli ve Türkiyeli çocuklar için bir sanat atölyesi düzenledi.	
2	Deutsche Welthungerhilfe	İnsani yardım	Almanya
3	Alman Dışişleri Bakanlığı	Resmi Kurum	Almanya
4	Malteser International Almanya	Kilis'te açtığı Toplum Merkezi'nde Türkçe, İngilizce ve bilgisayar eğitimi sağlıyor. Talep olduğunda Fransızca ve Almanca dersleri de veriliyor.Bu eğitimlerin temel amacının Suriyelilerin iş bulma olanaklarını artırmak ve Türkiye'de yaşama alışkanlığını geliştirmek olduğu belirtiliyor	Almanya
4	Help-Hilfe zur Selbsthilfe e.V.	Barınma ve Gıda Yardımı	Almanya
5	Alman Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı	Resmi Kurum	Almanya
6	Diyalog Derneği- Ortak Gelecek İçin Diyalog	Kültür Sanat faaliyetleri	Türkiye
7	Nurenberg Medine Vakfı		Almanya
8	Hamiş Suriye Kültür Evi	Kültür Sanat faaliyetleri	Türkiye
9	MÜLTECİDER	Alman Welthungerhilfe desteğiyle, Sultanbeyli'deki Suriyeli ailelere 360 adet soba dağıtılar.	Türkiye
10	İslamic Relief Worldwide	İnsani yardım	İngiltere
11	HRW Human Rights Watch	İnsan hakları	ABD
12	Catholic Relief Services		ABD
13	Mercy Corps Turkey	Ürdün, Lübnan, Irak ve Türkiye'deki milyonlarca Suriyeli mültecinin önemli ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor.	ABD
14	Malumat Toplum Bilgilendirme Merkezi	Çalışmaların üç ana başlık altında yapılması hedefleniyor (a) bilgi destek çalışmaları; (b) koruma çalışmaları; (c) gençlik çalışmaları.20'den fazla kişinin görev yapacağı Merkez	Türkiye
15	Mavi Hilal Vakfı (IBC)	MEB Kilis'te 7, Antep'te 8 okulu Mavi Hilal'e devretmiş. Bu okullardaki eğitim ve öğretmenlerin ayarlanması süreci ile Mavi Hilal ilgileniyor. Okullarda eğitim veren öğretmenlerin maaşları, okulların temizlik ve yakıt masrafları, Suriyeli çocukların giyim ve kırtasiye masrafları da Mavi Hilal tarafından karşılanıyor. Okullarda müfredata karışmıyorlar, öğretmen ve malzeme desteği ana yardımları. Antep'te 163, Kilis'te 128, Urfa'da 24 Suriyeli öğretmenin maaşı ödeniyor. Ödenen öğretmen maaşlarının toplamda 500.000 TL civarında olduğu belirtiliyor.	Türkiye
16	ICMC International Catholic Migration Commission	ICMC, Türkiye'deki mültecileri Amerika Birleşik Devletlerine yerleştirme ile ilgileniyor. Üçüncü bir ülkeye yerleştirmek için mültecilerin BMMYK tarafından ICMC'ye yönlendirilmeleri gerekiyor. BMMYK, Suriyeli mültecilere Türkiye'de sağlanan geçici koruma nedeniyle bireysel başvurularını kabul etmediği için ICMC'nin şu dönemde Suriyeli mültecilere yönelik bir çalışması yok. Ancak, önümüzdeki dönemde Suriyelilerin de yerleştirme çalışması yapacakları gruplar içinde yer alacaklarını ve bu konuda Suriyeli mültecilere destek sağlayacaklarını düşünüyorlar.	ABD
17	İHD İnsan Hakları Derneği	İHD Antep Şubesi yardım faaliyetlerinin ayrımcılık yapılmadan dağıtılmasını gözleme görevi yapıyor.	Türkiye
18	Beşir Derneği	5 yıldır 81 ilde Suriyelilere yönelik yardım çalışması yapan Beşir Derneği, Kilis'te günlük 100 bin ekmek üretiyor, günlük 10 bin kişilik sıcak yemek hazırlıyor.	Türkiye
19	CARE Cooperative for Assistance and Relief Everywhere	CARE International, dünya çapında 90'dan fazla ülkede faaliyet göstermektedir. Yoksullukla mücadele programları yürütmektedir	ABD
20	MSF İspanya Sınır Tanımayan Doktorlar	Sağlık Hizmeti	İsviçre
21	Yuva Derneği	Toplum merkezlerinde gençler ve yetişkinler için çeşitli eğitimler ve psikososyal destek veriliyor. Derneğin çalışmalarından yılda yaklaşık 14.000 kişi faydalananlar. Merkezlerde yürütülen eğitim faaliyetlerinden yararlananların	Türkiye

		sayısı 5000 olarak verilirken, kalan 9000 kişinin psikososyal destek programlarını takip ettiği belirtiliyor.	
22	MAZLUMDER	İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği, 'Suriye ve Mültecilik' başlığı altında izleme ve raporlama çalışmaları yürütüyor.	Türkiye
23	IMC International Medical Corps	International Medical Corps, Conrad N. Hilton Vakfından sağladığı 750,000 Dolarlık fonla Türkiye'deki Suriyeli mültecilere sağlık ve eğitim hizmetleri sunuyor. Kilis'in yanı sıra Şanlıurfa'da bir klinik açma hazırlığı içindedir.	ABD
24	Helsinki Yurttaşlar Derneği	Hukuki/Sosyal Destek ve DanışmanlıkHYD, Urfa Barosu ile birlikte hukuki destek oluşturma amacıyla bir çalışma yürütüyor. Bölge barolarında mülteci komisyonları kuruluyor. Mardin Nusaybin'deki geçici kabul merkezine 2500 yatak ve 500 hijyen kiti yardımı göndermiş. Ayrıca, Suruç'a da 700 kişilik yardım paketleri iletmış.	Türkiye
25	Deniz Feneri Derneği	Barınma ve Gıda Yardımı	Türkiye
26	Mavi Kalem Derneği	Hatay ili sınır köyleri ve Gaziantep'te kamp dışında yaşayan Suriyeli göçmenlerle saha ziyaretleri, yapılarak ihtiyaç analizi çalışmaları yürütmüştür.	Türkiye
27	Kamer Vakfı Gaziantep Şubesi	KAMER Vakfı, Gaziantep'te sığınmacı kadın ve kız çocukları için "Dışarıda Kalan Kadın ve Kız Çocuklar İçin Güvenli Mekanlar" projesini hayata geçirdi. KAMER Vakfı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)'in maddi destekleri ile 13 Temmuz 2015 tarihinde başlayan bu proje, 13 Şubat 2016 tarihinde sona erdi. Bu projenin amacı, Gaziantep'te sığınmacı kadın ve kız çocukları için fiziksel ve duygusal açıdan kendilerini güvenli hissedebilecekleri bir mekân oluşturarak ihtiyaç sahiplerine psiko sosyal destek sağlamaktır.	Türkiye
28	Save the Children International	Suriye'nin kuzeybatısındaki 53 okulu destekliyor ve 34.500 çocuğun okul öncesi ve ilköğretime erişmesine yardımcı oldu. Çocuk dostu mekanlar oluşturmak için bir Türk STK ile işbirliği yaparak 400 çocuğa eğlence etkinliklerine erişim imkanı sağladı. 4,400 çocuğa sıcak giysiler ve botlar içeren kış takımları dağıttı.	İngiltere
29	MFS Sınır Tanımayan Doktorlar HQ	Suruç'taki mültecilere destek olmak için bir ruh sağlığı ve anne-çocuk sağlığı merkezi açılarak, Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım Ve Kalkınma Vakfı (IBC) ve Hayata Destek Derneği ile beraber su temini ve sağlık hizmetleri için çalışmalar düzenlendi. Suriyeli mülteciler için sağladığı ruh sağlığı hizmetlerine katkıda bulundu	İsviçre
30	Kırkayak Kültür	Kültürel ve Sanatsal Aktiviteler	Türkiye
31	IRC International Rescue Committee	2017 yılında 750 IRC çalışanı ülkelerindeki 1.1 milyon Suriyeliye yardım etmiştir. Aynı zamanda Suriye'de 27.000 kişiye iş eğitimi ve nakit para yada kuponları ile aileleri için yiyecek ve diğer temel eşyaları almaları için yardım etmiştir.	ABD
32	Carites Türkiye	Caritas'ın katıldığı mülteciler, sadece tıbbi yardım, yiyecek ve hükümleri değil, aynı zamanda personelinin desteği ve dayanışmasını da aldılar.	Vatikan
33	İHH İnsani Yardım Vakfı	Barınma, Gıda ve Giyecek Yardımları Afad ile yürütülen ortak projede 3.500 konteynerin 1.000 adedi İHH tarafından kurulmuş olup, konteyner kent içerisinde okullar, klinik ve mescit bulunmaktadır.	Türkiye
34	Her yerde Sanat Derneği	Kültür Sanat Etkinlikleri	Türkiye
35	Norwegian Refugee Council (NRC)	NRC, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan Türk Dil ve Mesleki Eğitim kurslarını sunmaktadır. Ulaşım maliyetini karşılamak, çocuk bakımını sağlamak ve eğitime katılanlara günlük bir ücret karşılığında devam etmekte olan olası kazançları desteklemek de dâhil olmak üzere, kadınların ve mali açıdan savunmasız bireylerin katılımını sağlamak için tasarlanmıştır.	Norveç
36	Urfa Barosu	Araştırma ve Raporlama- Resmi Kurum	Türkiye

37	OCHA United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs	BM Güvenlik Konseyi kararları kapsamında sınır ötesi insani yardım faaliyetlerini destekliyor ve insani yardım ortaklarının Türkiye'den Suriye krizine sınır ötesi müdahalesini koordine ediyor	ABD
38	İKGV İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı	Özellikle psikososyal destek ve hukuki prosedürlere dair danışmanlık konusunda önemli bir birikimi bulunuyor. Yedi şehirde kurduğu Mülteci Destek Birimleri aracılığıyla Türkiye'de bulunan tüm mültecilere hukuki ve psikososyal konularda destek sağlıyor.	Türkiye
39	AID Uluslararası Doktorlar Birliği	Sağlık Hizmetleri	Türkiye
40	Göçmen Dayanışması Ağı	Barınma ve Gıda Yardımı	Türkiye
41	Danimarka Mülteci Konseyi	Danimarka Mülteci Konseyi Hatay ve Şanlıurfa'da faaliyet gösteriyor. Travma sonrası eğitimleri veriyor.	Danimarka
42	GOAL	İnsani yardım malzemelerinin Türkiye ve Suriye'deki mültecilere ulaştırılması, lojistik koordinasyon.	İrlanda
43	SGDD Sığınmacılar ve Göçmenler Dayanışma Derneği	Hukuki/Sosyal Destek ve Danışmanlık Hizmeti sunmaktadır. 19 şehirde 24 saha ofisi	Türkiye
44	Şanlıurfa Platformu	Şanlıurfa'daki 60 kadar sendika ve diğer örgütlerin temsilcileri, 2012'de bir araya gelerek "Şanlıurfa STÖ İnsani Yardım Platformu"nu oluşturmuş.	Türkiye
45	Hayata Destek Derneği	Suriyelilere Travmaları ve uyum sorunlarını azaltmaya, karşılaştıkları sorunlarla baş edebilmelerini sağlamaya yönelik ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek çalışmaları yapmaktadır. Bilgi ve danışmanlık hizmeti almalarını sağlamaktadır.	Türkiye
46	IOM International Organization for Migration	IOM Hatay ve Adıyaman illerinde kamp dışında yaşayan 46.000'den fazla Suriyeli mülteciye temel yardım malzemesi sağlamıştır. Buna ek olarak, IOM kartla gıda yardım programı kapsamında hem doğrudan hem de uygulayıcı ortakları aracılığıyla 14,871 Suriyeli mültecinin gıda ve hijyen maddelerine erişmesini sağlamıştır. Suriyeli mültecilere ulaşım hizmeti sunmaya devam etmekte ve bu bağlamda kamp içi ulaşım da dâhil olmak üzere 2014 Haziran ayı itibarıyla 18.000'den fazla kişiye ulaşmıştır. Ocak ve Haziran 2014 arasındaki dönemde, IOM her gün 778 çocuğun okula erişimini sağlamıştır.	İsviçre
47	İzmir Müzisyenleri Derneği	Kültür Sanat Etkinlikleri	Türkiye
48	Mülteci-Der	Barınma ve Gıda Yardımı	Türkiye
49	Halkların Köprüsü Derneği	Barınma ve Gıda Yardımı	Türkiye
50	UNHCR Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği	UNHCR (BMMYK) Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği mülteci akımının yeni başladığı 2011'de Suriye sınırından giriş yapanların kimlik bilgilerini kayıt altına alma işlemlerinde yardımcı olmayı teklif etmişti, ama bu teklif Türk hükümeti tarafından reddedildi. UNHCR gibi bir örgüt bile, başlangıçta AFAD kamplarına sokulmadı. Ancak Ekim 2012'den itibaren BM örgütlerine çok sınırlı olarak kamplara giriş izinleri verilmeye başlandı. Şu anda UNHCR'ın kamplara yönelik faaliyet izni sadece teknik destek ve "gönüllü geri dönüş" mülakatlarını izlemekle sınırlı.	İsviçre
51	UNFPA Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu	Hem Türkçe hem de Arapça toplumsal cinsiyete dayalı şiddet üzerine 300.000 bilgilendirme materyalinin hazırlanması ve dağıtılması; öğretmenler ve kadın gruplarıyla yapılan toplantılar aracılığıyla bu konularda farkındalık artırma faaliyetlerinde bulunmuştur. Buna ek olarak, UNFPA aralarında 5000 birim sabun ve deterjan ile 44.000 aile hijyen çantasının olduğu bir dizi gıda dışı malzeme tedarik etmiştir.	ABD
52	HUGO Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi	Araştırma ve Raporlama Hizmeti	Türkiye
53	Başak Kültür Sanat Vakfı	Kültür ve Sanat Aktiviteleri	Türkiye

54	AFAD	Barınma ve Gıda Yardımı, Eğitim Yardımı, İnsani Yardımı: Afetlerde ve acil durumlarda sağlanan geçici barınma hizmetlerinde yeni bir standart oluşturan AFKEN, 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından En İyi Kamu Hizmet Ödülü'ne layık görüldü. Anaokulundan lise son sınıfa kadar toplam 508.846 bin çocuk sokaklardan alınarak okula devam etmeleri sağlandı. Ayrıca AFAD barınma merkezlerinde yabancı dil, bilgisayar okuryazarlığı, halı dokuma gibi çeşitli sertifikalı programlarında 225 bin Suriyeli eğitim kurslarına katıldı.	Türkiye
55	Yeryüzü Doktorları	Yaklaşık 35.000.000 TL değerinde sağlık projeleri gerçekleştiren Yeryüzü Doktorları, bölgedeki ihtiyaca cevap verecek nitelikte çalışmalar yürütmektedir.	Türkiye
56	İGAM İltica ve Göç Araştırma Merkezi	Araştırma ve Raporlama Hizmeti	Türkiye
57	Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	Barınma ve Gıda Yardımı	Türkiye
58	Gündem Çocuk Derneği	İzleme ve Denetleme Hizmeti	Türkiye
59	TTB Türk Tabipler Birliği	Araştırma ve Raporlama	Türkiye
60	Psikiyatri Derneği	Araştırma ve Raporlama	Türkiye
61	WHO Dünya Sağlık Örgütü	Sağlık Hizmetleri	ABD
62	Türkiye İnsan Hakları Vakfı	İnsan hak ve özgürlükleri konusunda yayın ve dokümantasyon, bilimsel araştırma ve eğitim faaliyetlerinde bulunan vakıf, Türkiye'deki mültecileri de yakından izliyor ve raporlar yayınlıyor.	Türkiye
63	UNDP Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı	Temel hedef, Suriye'ye sınırı olan belediyeler tarafından verilen temel hizmetlerin geliştirilmesi.	ABD
64	UNİCEF	Türkiye'nin 21 ilinde UNICEF tarafından destekli 400'ün üzerinde Geçici Eğitim Merkezi'nde (GEM) 325.000 Suriyeli öğrenci eğitim görmektedir. 498 okul ve Geçici Eğitim Merkezi (GEM) inşa edilmiş, yenilenmiş ya da donatılmıştır. Suriyeli ve Türkiyeli olmak üzere yaklaşık 655.150 çocuğa okul çantası ve kırtasiye malzemesi dağıtılmıştır. Kamp dışında ve kamplarda 12.675 Suriyeli gönüllü öğretmene aylık teşvikler sağlanmıştır. Okuma yazmaya destek amacıyla kamplarda 21 kütüphane kurulmuştur. 29.875 Suriyeli gönüllü öğretmene Olağanüstü Durumlarda Sürdürülebilir Eğitim, zorlu koşulların üstesinden gelme becerileri ve psiko-sosyal destek eğitimi verilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarına ve tüm çocuk dostu mekânlara 50 erken dönem çocuk gelişimi (EÇG) seti sağlanmıştır. Ülkedeki 211 okulda ve GEM'de bulunan 33.300 çocuğa 370 eğlence-dinlenme setleri dağıtılmıştır.	ABD
65	Kızılay	Sosyal Uyum Yardım (SUY) Programı kapsamında bir yılda 1 milyon kişiye Kızılay Kart dağıtımı gerçekleştirildi. Yaklaşık 640 milyon lira, ülkelerindeki savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınanların hayata yeniden tutunmasına aracı oldu.	Türkiye
66	WFP Dünya Gıda Programı	WFP / Türk Kızılayı elektronik Gıda Kartı, mültecilerin barındığı 22 kampta gıda ve erzak alışverişi için kullanılıyor. Kamplardaki her bir mültecinin sahip olduğu bu kartlara ayda 80 TL kredi yükleniyor. Maliyetin 25 TL'si AFAD, kalanı WHO tarafından finanse ediliyor.	ABD
67	Alaweel Suriye Özel Okulu	Özel okul	Türkiye
68	Esenyurt Suriye Yasemin Okulları	Özel okul	Türkiye
69	İlaf Suriye Okulu	Özel okul	Türkiye
70	BİLGİ ÇOÇA İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi	İzleme ve Denetleme Hizmeti	Türkiye
71	Mülteci Hakları Koordinasyonu	Irak, İran, Afganistan, Somali gibi ülkelerdeki zulüm ve savaştan kaçıp Türkiye'ye sığınan "mülteci" durumunda	Türkiye

		kişilere Türkiye'nin uluslararası hukuktan gelen yükümlülüklerine uygun bir şekilde koruma sağlanması için çalışmalar yürüten 7 insan hakları örgütü, bu alandaki işbirliği ve ortak mücadelelerini "Türkiye Mülteci Hakları Koordinasyonu" zemininde yürütme kararı almıştır. Helsinki Yurttaşlar Derneği (HYD) İnsan Hakları Araştırmaları Derneği (İHAD) İnsan Hakları Derneği (İHD) İnsan Hakları Gündemi Derneği (İHGD) İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği (MAZLUMDER) Mültecilerle Dayanışma Derneği (Mülteci-Der) Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi (UAÖ)	
72	Başakşehir Üniversitesi Göç Merkezi	İzleme ve Denetleme Hizmeti	Türkiye
73	Amnesty Int'l Uluslar arası Af Örgütü	Araştırma ve Raporlama	Londra
74	Anadolu Kültür	Eğitim desteği- Araştırma ve Raporlama	Türkiye
75	TESEV	Araştırma ve Raporlama	Türkiye
76	Small Projects İstanbul	Eğitim desteği - Amerikan Barolar Birliği ile çalışıyor. Gerekli durumlarda sığınmacıları Sığınmacılar ve Göçmenler Yardımlaşma Derneği'ne (SGDD) yönlendiriyor. Ayrıca farklı mahallelerdeki ailelerin temel ihtiyaçlarının temin edilmesi için Derviş Baba Kahvehanesi ile ortak bir proje yürütülmüş durumda.	Türkiye
77	SKYGD Sosyal Kültürel Yaşamı Geliştirme Derneği	Kültür sanat etkinliği	Türkiye
78	Tarlabaşı Toplum Merkezi	Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM), Suriyeli çocuklar için Türkçe dersleri vermektedir	Türkiye
79	TOG Toplum Gönüllüleri Vakfı	Eğitim desteği	Türkiye
80	"Mülteciyim Hemşerim" Dayanışma Ağı	İnsani Yardım	Türkiye
81	Derviş Baba Kahvesi	Eğitim desteği	Türkiye
82	Genç Hayat Vakfı	Genç Hayat Vakfı, Türkiye'nin birçok yerindeki Suriyeli mültecilerin sorunlarını tespit etmek ve sürdürülebilir çözümler üretmek amacıyla çeşitli "sosyal destek programları" geliştiriyor. Öncelikle "güçlendirme" temelinde geliştirilen bu programlar, mültecilerin yerleştikleri bölgelerde yerel halkla kaynaşmalarına yönelik uyumları ve savaş bittiğinde ülkelerine döndüklerinde desteklenmeleri üzerine inşa ediliyor	Türkiye
83	Bülbülzade Eğitim, Sağlık Ve Dayanışma Vakfı	İnsani yardım	Türkiye
84	Umut-Der	İnsani yardım	Türkiye

Kaynak: Melih Cılga, <https://dagmedya.net/2015/10/30/suriyeli-multeciler-icin-calisan-stklar-in-teraktif-ag-haritasidevletin-boslugunu-stklar-doldurdu/> erişim: 15.03.2018

STK'ların Resmi Siteleri

<https://www.savethechildren.net/our-response-turkey>

sinirtanimayandoktorlar.org/hakkimizda/turkiyede-sinir-tanimayan-doktorlar/

<https://www.rescue.org/country/syria>

<https://www.caritas.org/where-caritas-work/europe/turkey/>

[https://www.ihh.org.tr/arsiv/webimage/turkiye\(3\).jpg](https://www.ihh.org.tr/arsiv/webimage/turkiye(3).jpg)

<https://www.nrc.no/countries/europe/turkey/>

<http://www.unocha.org/syrian-arab-republic/syria-country-profile/turkey-country-profile>

<http://www.hayatadestek.org/multecidestek/>

https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2373/files/Suriyeli_Siginmacılara_Yapılan_Yardimlar+7.pdf

http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/Children%20of%20Syria_01.2007_TR.pdf

<https://kizilay.org.tr/Haber/HaberDetay/3840>

<http://welthungerhilfe.org.tr/category/programmes/>

www.bulbulzade.org/

<http://www.multeci.org.tr/hakkimizda/>

<http://www.ihop.org.tr/category/ih-aglari/c48-muelteci-haklar/>

Kısaltmalar

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

AB: Avrupa Birliği

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

BMMYK: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin

İGAM: İltica ve Göç Araştırma Merkezi

GİGM: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

BM: Birleşmiş Milletler

BMİHYK: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği

İHH: İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı

IDP: Internally Displaced Person (Ülke içinde Yerinden Edilmiş Kişi)

EYDAS: Elektronik Yardım Dağıtım Sistemi

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

MSF: Sınır Tanımayan Doktorlar

UNHCR: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiseri

WFP: Dünya Gıda Programı

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

Tablolar

Tablo-1: AFAD- Geçici Barınma Merkezleri

Tablo- 2: Sivil Toplum Örgütlerinin 2011-2016 Yılları Arasındaki Artış Miktarı

Tablo -3: Türkiye'deki Bakanlık ve Diğer Kamu Kurumlarının Suriyeliler İçin Yaptığı Harcamalar

Tablo-4: Çalışma İzni Verilen Uluslar Arası STK'lar - 2013- Dış İşleri Bakanlığı

Tablo-5 Suriyelilere Yardım Yapan Ulusal ve Uluslar Arası STK'lar

KAYNAKÇA

AFAD, (2017a), "En Cömert Ülke Yine Türkiye- 21 Haziran 2017", <https://www.afad.gov.tr/tr/19319/En-Comert-Ulke-Yine-Turkiye>, Erişim: 25.03.2018

AFAD, (2017b), "Barınma Merkezlerinde Son Durum: Geçici Barınma Merkezleri Raporları- 8 Ağustos 2017", https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/Barinma_Merkezlerindeki_Son_Durum+6.pdf, Erişim: 25.02.2018

- AFAD, (2018), “Barınma Merkezlerinde Son Durum: Geçici Barınma Merkezleri Raporları”, 12 Şubat 2018, https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/12_02_2018_Suriye_GBM_Bilgi_Notu.pdf Erişim: 25.02.2018.
- CILGA, Melih, (2015), “Suriyeli Mülteciler İçin Çalışan STK’ların İnteraktif Ağ Haritası|Devletin Boşluğunu STK’lar Doldurdu”, 30 Ekim, Dağ Medya, <https://dagmedya.net/2015/10/30/suriyeli-multeciler-icin-calisan-stklar-in-iteraktif-ag-haritasidevletin-boslugunu-stklar-doldurdu/> Erişim: 15.03.2018
- DİNÇER, Osman Bahadır, FEDERİCİ Vittoria, FERRİS Elizabeth, KARACA Sema, KİRİŞCİ Kemal ve ÇARMIKLI Elif Özmenek (2013), “Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye Sonu Gelmeyen Misafirlik”, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu & Brookings Enstitüsü, Kasım, Ankara.
- Emin, Müberra Nur, (2016). “Türkiye’deki Suriyeli Çocukların Eğitimi Temel Eğitim Politikaları” Analiz, Sayı:153, Şubat, SETA.
- ERDOĞAN, Murat ve ÜNVER, Can, (2015), “Türk İş Dünyasının Türkiye’deki Suriyeliler Konusunda Görüş Beklentisi ve Önerileri” Kasım, Türkiye İşveren Konfederasyonu Yayın No:353, Ankara, s: 39.
- ERTAŞ, Handan & ÇİFTÇİ KIRIÇ Fatma, (2017), “Türkiye’de Suriyeli Göçmenlere Yönelik Yapılan Eğitim Çalışmaları”, Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi Sayı: 13, ss. 99-110.
- IHLAMUR-Öner, Suna, G. (2014), “Türkiye’nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası” Ortadoğu Analiz Dergisi, 6(61), 42-45.
- İGAM- İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi, (2014), “Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiye’deki Suriyeli Mülteciler İçin Yaptıkları Çalışmalar İle İlgili Rapor-2013”, Sivil Düşün AB Programı, Anıl Matbaa, Ankara.
- GİGM, (2017), “2016 Türkiye Göç Raporu”, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları Yayın No: 40, Nisan, 2017, Ankara.
- GÜÇER, Mehmet, Karaca Sema, Dinçer O. Bahadır, (2013), “Sınırlar Arasında Yaşam Savaşı Suriyeli Mülteciler: Alan Araştırması”, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, USAK Sosyal Araştırmalar Merkezi, Usak Rapor No: 13-04, Birinci Baskı, Mayıs, ANKARA
- KAP, Derya, (2014), “Suriyeli Mülteciler: Türkiye’nin Müstakbel Vatandaşları”, Akademik Perspektif – Aralık, 30-35
- MACKREATH Helen & SAĞNIÇ Şevin Gülfer, (2017), “Türkiye’de Sivil Toplum Ve Suriyeli Mülteciler”, Çeviri: Seda Özdemir, Yurttaşlık Derneği, Birinci Baskı, Mart, İstanbul,
- NRC, Norwegian Refugee Council (2018), “Türkiyede NRC” <https://www.nrc.no/countries/europe/turkey/> Erişim: 17.03.2018
- ÖZTÜRK, Salih & ÇOLTU Selen, (2017), “Suriyeli Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Etkileri”, Umteb- International Congress On Vocational And Technical Sciences Batumi – Georgia April 8-12, ss:240-369.
- SALUR, Sultan ve ERDOĞDU, M.Mustafa, (2017), “Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Ekonomi Üzerindeki Etkileri”, Current Debates in Economics & Econometrics, Aralık (ss. 305-332).
- TBMM, 2018, “Göç ve Uyum Raporu”, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Mülteci Hakları Alt Komisyonu, 26. Dönem 3. Yasama Yılı Mart 2018
- UNHCR, 2018, “7. Yılında Suriye’deki Çatışma: “Büyük Bir İnsanlık Dramı””, www.unhcr.org/tr/19009-syria-conflict-7-years-colossal-human-tragedy.html erişim: 20.03.2018